

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Dispvatio LXXVIII. De formâ consecrationis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

DISPUTATIO SEPTUAGESIMA OCTAVA.

De formâ Consecrationis.

ABSOLVTIS iis qua ad materiam tum proximam hujus Sacramenti, corpus nimirum & sanguinem Christi, tum remotam, panem scilicet & vinum, ac demum ad materiam ejus secundariam, species nimirum seu accidentia pertinent, sub quibus ex vi verborum constituitur Christus, restat modo, ut de verbis ipsis, qua Sacramenti hujus forma sunt, dicamus; varia enim, eaq; non contemnenda circa illam etiam, ut videbimus, proponi difficultates possunt, quas in hunc, ut in proprium eas examinandi locum, distuli. Plurima tamen, qua ad verba spectant, latè supra discussa sunt in tractatu de Sacramentis in genere, dum de Sacramentorum omnium formis disputatum est.

SECTIO PRIMA.

Quibus verbis fiat Consecratio.

I.
Indubitatum modum apud omnes est, verba aliqua ad hujus Sacramenti consecrationem esse necessaria.

VERBA aliqua ad hujus Sacramenti consecrationem, ex Christi institutione esse necessaria, certissimum est; hoc enim & sacrarum Literarum testimonio constat & Conciliorum definitionibus, perpetuèque jam inde ab Apostolorum temporibus traditione Ecclesie. De hoc ergo nulla est inter Auctores controversia, sed omnes in eo tanquam in re planè indubitata conveniunt. Per qua ergo verba, & quo modo hoc Sacramentum conficiatur, inquirendum.

II.
Tres sententias refert Doctor Angelicus.

Sanctus Thomas quaest. 78. articulo primo, ad primum refert tres sententias circa modum quo Christus se sub speciebus panis & vini, destructa eorum substantia, in nocte Cœnæ constituit. Prima docet Christum absque omni verborum formâ sola voluntate hoc præstitisse per potestatem excellentiæ, quam in res omnes habet; ita Innocentius III. libro quarto de hoc mysterio, & hanc sententiam probabilem censet Gabriel, Armachanus & alii. Secunda asserit Christum per aliqua verba se præsentem in hostiâ statuisse, non tamen per illa *Hoc est corpus meum*, sed per alia nobis ignota. Tertia dicebat factam quidem consecrationem, & Christum in hostiâ constitutum per verba quibus jam consecrat Sacerdos, ea tamen bis fuisse à Christo prolata, primò se-

cretò, & tunc ait Christum per ea consecrasse, secundò manifestè ad Apostolos instruendos, quo ipsi modo Sacramentum hoc conficerent.

Dicendum tamen cum Sancto Thoma articulo citato, Magistro, & Theologis communiter, Christum illis verbis *Hoc est corpus meum* semel tantum prolatis consecrasse: quod ita certum putat Suarez disp. 58. sect. primâ, ut contrarium sine temeritate defendi non possit. Probatur primò, quia Sacerdos in altari consecrans factum Christi repræsentat & imitatur, & tamen in canone Missæ iis verbis utitur eodem planè tenore, quo à Christo erant prolata. Deinde capite *Cum Martha de celebratione Missarum*, dicitur Christus formam hujus Sacramenti expressisse, cum panem & vinum in suum corpus & sanguinem transubstantiavit: quod idem docet Concilium Tridentinum sessione decima-tertiâ, capite primò, omnesque Sancti Patres hoc ipsum disertis verbis affirmant. Unde verba Innocentii loco citato, ait Sanctus Thomas sunt opinativè magis dicta, quam determinativè.

Nec obstat quòd Christus ab Evangelistis prius dicatur benedixisse panem, quàm cum consecraverit, imò & quòd juxta Sanctum Marcum, Apostoli prius dicantur bibisse, quàm Christus protulerit illa verba, *Hic est sanguis meus*. Ad primum enim dico, licet consecratio sit benedictio, non tamen omnis benedictio est consecratio. Deinde secundò ad utrumque responderi potest cum Sancto Thoma ad primum, & Sancto Augustino libro secundo de consensu Evangelistarum, capite

III.
Vera est Divi Thome sententia, Christum per has verba, semel tantum prolatis consecrasse.

IV.
Nil contra hoc facti, quòd prius Christus dicitur benedixisse panem, quàm cum consecraverit.

capite trigesimo, & trigesimo primo, non semper eadem serie res narrari ab Evangelistis, quæ gesta sunt, sed quædam subinde per anticipationem in narratione præponi, quæ gesta sunt posterius.

V. *Benedictio aliquam à consecratione fuisse distinctam, videtur manifestum.*
 Difficilis ergo est, utrum ista tria in facto Christi fuerint distincta, benedictio, gratiarum actio, & consecratio. Inprimis benedictionem aliquam à consecratione fuisse distinctam, videtur clarum ex Concilio Tridentino sessione 17. capite primo, ubi dicit Redemptorem nostrum hoc Sacramentum in cenâ instituisse, *Cum panis viniq; benedictionem se suum corpus illis præbere, ac suum sanguinem disertes ac perspicuis verbis testatus est.* Deinde Sacerdotes omnes, ante consecrationem, benedictionem aliquam præmittunt, qui tamen in hoc, factum Christi imitari iudicio Ecclesiæ censentur. Tandem sicut Christus in multis aliis rebus benedictionem aliquam, seu orationem præmississe legitur, ut cum panes in deserto multiplicaturus esset, Lazarum resuscitaturus, & cetera, ita in hoc summo mysterio fecisse verisimile est, ut animos Discipulorum ad illud præpararet.

VI. *Hæc benedictio peculiaris fuit, non communis sicut super alios cibos.*
 Hæc autem benedictio, non fuit communis illa, quæ initio Cenæ ad cibos communes adhiberi solet, sed peculiaris aliqua in peculiaribus quibusdam verbis instituta, cum specialibus etiam Cæremoniis, nempe prius panem, deinde calicem in manus accepit Christus, oculos in cælum sustulit, & verbis quibusdam benedixit gratias agens Deo Patri, idque non initio, sed in medio cenæ. Unde benedictio hæc & gratiarum actio, quamvis utraque à consecratione distincta fuerit, non tamen à se invicem, sed eadem verba, prout dirigebantur ad Deum, erant gratiarum actio, prout verò aliquid petebant circa panis immutationem, benedictio; neque enim per gratiarum actionem necessarium est intelligere nudam laudem, sed simul orationem aliquam ad rei alicujus impetrationem directam. Tandem finita hac benedictione, & gratiarum actione, panem & vinum prolatis verbis illis supra positis consecravit.

VII. *Quibus verbis perficitur consecratio.*
 Quærimus ergo in præsentibus quibus verbis modo perficiatur consecratio? Falsum inprimis est quod vult Faber, nempe verba illa, *Qui pridie quam pateretur, &c.* esse necessaria ad consecrationem; hoc inquam falsum est, cum ex Concilio Florentino habeamus, formam qua hoc Sacramentum conficitur, esse verba Salvatoris, hæc autem verba non erant prolata à Christo. Nec etiam sunt necessaria ut conditio, ad hoc ut Sacerdos loquatur nomine Christi; ipso facto enim, quod habeat Sacerdos hanc sibi potestatem collatam à Christo, & intendens consecrare proferat hæc verba, *Hoc est corpus meum*, loquitur in personâ Christi.

VIII. *Maldè dicunt plurimi Græcorum, consecrationem non perfici per illa verba, Hoc est corpus meum.*
 Deinde falsum est quod asserunt plurimi Græcorum, nempe non perfici consecrationem per illa verba, *Hoc est corpus meum*, sed per alia sequentia, per preces scilicet aliquas, quibus orat Sacerdos, ut panis & vinum convertantur in corpus & sanguinem Christi. Sed contra hoc est, nam inprimis statim post prolationem horum verborum Sacerdos & ipse adorat hostiam, & populo adorandum exhibet, quod idem etiam fit de sanguine. Contra secundò, nam ut Concilium Florentinum docet, forma hujus Sacramenti sunt verba Salvatoris, quibus hoc Sacramentum confecit: quod etiam habetur in Tridentino sessione decima-tertiâ, capite tertio & quarto, passimque affirmant Patres, verba quibus Sacerdotes confi-

ciunt hoc Sacramentum esse eadem quibus illud confecit Christus, quorum auctoritates videri poterunt apud Suarium disp. 58. sect. 4. & hæc doctrina est de Fide: Probatumque ulterius, ex doctrinâ Concilii ibidem traditâ, nam statim ac Christus dixit, hoc esse corpus suum aut sanguinem, fuit verum quod dixit, & consequenter perfecta consecratio, unde verba illa, *Hoc facite in meam commemorationem*, & alia, supponunt mysterium jam perfectum.

IX. *Quid ad ex postulationem quandam cum Græcis in Concilio Florentino hac de re à Latinis factam, Græci responderrint.*
 Unde interrogati à Latinis Græci in Concilio Florentino sessione ultimâ, cur post Dominica verba, hac utantur oratione, *Et hæc panem quidem hunc honorabile corpus Christi tui, quod autem in calice isto est, honorabilem sanguinem Christi tui, ea sancto tuo spiritu transmutante:* responderunt se firmiter credere verbis Dominicis Sacramentum fieri, sed sicut Latini confecto Sacramento subjiciunt hanc orationem: *Iube hæc perferri per manus Sancti Angeli tui, &c.* ita similiter Græcos oratione illâ uti, non ut panis & vinum convertantur in corpus & sanguinem Christi, sed ut Sacramentum per priora verba confectum, per orationem hanc utile animabus nostris fiat in remissionem peccatorum.

X. *Quid ad ea quæ in quibusdam Liturgiis circa hoc habentur, sit respondendum.*
 Ad illud quod asserri posset pro sententia Græcorum, nempe, in nonnullis Liturgiis, ut Sancti Jacobi, Marci, Chrysoctomi & Basilii subijci preces, quibus petitur ut hoc Sacramentum conficiatur, varias responsiones affert Suarez, una esse potest, per orationem illam peti, non ut Christus in Sacramentum veniat, sed ut ibi permaneat, non quod dubitetur an Christus sub speciebus illis permanens sit, sed ad affectum declarandum, ut Sancti Patres petebant Incarnationem, non quod de illâ dubitabant, sed ut desiderium exprimerent; sicut etiam Ecclesia ante consecrationem orat, ut fiat corpus Christi, & ut illa oblatio *Benedicta, adscripta, &c.* habeatur, de qua tamen re non dubitat, sed hoc facit, tum ut affectum suum explicet, tum ut Deum auctorem miri illius operis fateatur. Imo Christus ipse Marci cap. 5. mulieri quam sanaverat dixit, *Vade in pace, & esto sana à plagâ tuâ.*

XI. *Secundò dicere potest, potest illic Ecclesiam ut corpus & sanguis Christi fiant Sacramentum, non in se, sed nobis.*
 Secunda responsio, & probabilior ab illo allata est, per orationem illam non postulari ut fiat corpus Christi in se, sed nobis, nempe ut nobis fiat Sacramentum & gratiam conferat, & peccatorum remissionem. Hoc primò suadetur ex applicatione Patrum Græcorum in Concilio Florentino supra relatâ. Deinde Sanctus Jacobus, Sanctus Basilius, Sanctus Clemens, & alii in illâ oratione petunt, ut Deus ibi ostendat corpus Christi, nempe per effectus. Tertio dici hoc debet ob communem praxim Latinæ Ecclesiæ, quæ statim post verba Christi, Sacramentum populo adorandum proponit: imo & in Liturgiâ sancti Basilii & S. Chrysoctomi, statim post verba illa, *Hoc est corpus meum*, ostendebatur hostia populo, qui confestim respondebat *Amen*, veluti rei jam factæ consentiens: nam ut rectè Sanctus Leo ad rem hanc alludens ait Sermone sexto de jejuniis septimi mensis, frustra ab illis responderetur *Amen*, qui non credunt adesse verè corpus & sanguinem Domini. Præterea in Misa Æthiopum, post illa verba, *Hoc est corpus meum* prolata, subijciebat illico populus, *Amen, Amen, Amen, Credimus & confidimus, Te laudamus Deus noster, hoc verè corpus tuum est.* Quæ omnia suadent orationem illam Græcorum non esse additam quasi quid necessarium ad consecrationem, sed modo tantum jam dicto.

XII. Quare nonnulli ex SS. Patribus asserunt consecrationem fieri benedictione & oratione.

XIII. Quo pacto S. Basilius in sua Liturgia post verba nostra consecrationis, orat ut super materiam jam consecratam veniat Spiritus Sanctus, & panem faciat corpus Christi.

Quod vero aliqui ex Sanctis Patribus dicant consecrationem benedictione & oratione fieri, vel ideo est quia consecrationem ipsam, orationem quandam esse existimabant, vel quia ad totam Missam respiciebant, quæ ratione diversarum precum, quas in eâ recitat Sacerdos, rectè dicitur oratio & benedictio.

Nec etiam obstat, quod Sanctus Basilius in sua Liturgia post verba nostra consecrationis posita, vocet materiam oblatam antitypon, seu figuram corporis Christi, & deinde orat ut super eam veniat Spiritus sanctus, & panem faciat corpus Christi: hoc, inquam, non obstat, solum enim hoc facit per recapitulationem quandam eorum, quæ in sacro usque ad illud gesta sunt, ut bene Coninck quæst. 78. artic. primo, dub. primo, num. nono, nam initio istarum precum dicit Sacerdos se ad altare accedere quasi jam Sacrificium inchoaturus, deinde orat ut veniat Spiritus sanctus super typum illum, & faciat corpus Christi, ubi licet post consecrationem loquatur, repræsentat tamen materiam oblatam tanquam ante consecrationem, sicut se repræsentabat quasi jam Sacrum inciperet, cum tamen jam mediâ ex parte sit perfectum, & ante has preces dixerit Diaconus ibi esse Eucharistiam. Unde sequentes preces repræsentativè solum dicuntur & ad ostendendum Spiritum sanctum esse mirabilis hujus mysterii auctorem, ut supra dictum est, vel petunt ut nobis fiat corpus Christi, & Sacramentum per veram gratiæ collationem, ut supra dictum est.

SECTIO SECUNDA.

Vtrum Verba consecrationis proferantur à Sacerdote recitativè, An significativè.

I. Quidam hæc verba proferri aium tantum recitativè.

TRIPLEX hac in re est opinio: Innocentius enim, Durandus, Ockam, Catharinus, & alii dicunt verba consecrationis à Sacerdote proferri tantum recitativè. Marfilus, Gabriel & alii, quibus subscribit Vasquez disp. 200. cap. 2. tantum significativè. Sotus, Suarez disp. 58. sect. quartâ, Bellarminus lib. quarto de Eucharistia, cap. decimo-quarto, Coninck quæst. 78. artic. tertio, dub. primo, num. 20. Tannerus & alii dicunt hæc verba, & recitativè & significativè proferri.

II. Quid sit verba aliqua proferri recitativè.

Notandum, recitativè aliquid proferri perinde esse atque narrari historicè tanquam quid dictum vel factum ab alio. Unde qui refert verba alterius, quantumcunque illa falsa sint, non tamen mentitur, quia ille ea non loquitur in propria personâ, sed tantum recenset, ut ab alio dicta, sicque verè refert mendacia alterius. Significativè vero tunc verba proferuntur, quando ipse loquens per ea aliquid intendit ex personâ vel propriâ quam sustinet, vel alienâ innuere, ita ut ipse mentiatur si res sic se non habeat sicut dicit.

III. Nulla est repugnantiâ, ut quis verba aliqua recitativè proferat, & significativè.

Dico primò: nullam esse repugnantiâ quicquid contendit Cathetinus & Vasquez citatus, quo minùs eadem verba & recitativè proferantur, & significativè, nam ut optimè declarat Suarez sectione quartâ, sine, nil vetat ut quis simul reciterat, quo pacto docuit nos Christus orare, jubens ut dicamus Pater noster, &c. & orationem illam referendo, per eandem orationem oret,

ergo & proferendo verba consecrationis poterit eadem operâ intendere consecrare & significare id quod refert factum à Christo, quod eo minùs difficile est, cum Sacerdos in hoc ministerio gerat personam Christi.

Dico secundò: Verba consecrationis pronunciantur à Sacerdote recitativè, ita Suarez citatus, Bellarminus, Tannerus, Coninck, & omnes, qui & significativè & recitativè ea proferri asserunt cõtra Vasquez & paucos alios. Probatur assertio: Sacerdos enim ita profert verba consecrationis, ut intendat referre quid Christus dixerit, & fecerit, ut constat ex iis quæ formæ consecrationis in canone præmittuntur, Qui pridie quàm pateretur accepit panem in sanctas ac venerabiles manus suas; item tibi gratias agens, benedixit, fregit, dedit, Discipulis suis dicens, Accipite & comedite, Hoc est enim corpus meum; ubi sicut prioribus verbis refert Sacerdos facta Christi, ita posterioribus refert ipsius dicta; eodem enim tenore verborum referuntur utraque, nec ulla ratio, nisi petatur principium, assignari potest, cur non eodem modo procedat in utrisque referendis. Confirmatur: nam aliqua saltem verba Christi profert Sacerdos recitativè tantum & materialiter, ut particulam enim, accipite, & comedite, &c. ergo & formam consecrationis eodem modo proferre poterit, & profert.

Dico tertio: Verba consecrationis non recitativè tantum & materialiter, sed etiam significativè & formaliter à Sacerdote in Missâ proferuntur: ita Auctores supra citati pro tertiâ sententiâ. Probatur Conclusio, nam, ut docet Concilium Florentinum in decreto ad Armenos §. Tertium est Eucharistia Sacramentum, Sacerdos in personâ Christi loquens, hoc conficit Sacramentum; ergo non merè historicè refert verba Christi; sic enim non magis in personâ illius loqueretur Sacerdos, quàm quivis alius, qui dictum aliquid Christi, vel alterius referret. Confirmatur: Sacerdos enim ut consecret, debet verba ad hunc panem præsentem applicare, & illum, secundum aliquid saltem illius, per particulam Hoc demonstrare; ergo particula illa debet sumi significativè, & non merè narrative.

Hinc infero primò: Etsi omnia alia verba quæ in canone Missæ, formæ consecrationis adjunguntur, quibus significat se referre verba Christi, omittantur, & illa solum verba, quæ à Christo dicta sunt, à Sacerdote cum intentione consecrandi proferantur, validam fore consecrationem.

Infero secundò: Illa sola verba esse de essentiâ formæ, & consequenter ad consecrationem validè faciendam necessaria, quæ effectum consecrationis significant: unde licet omnia alia, quamvis prolata à Christo, omitterentur, præter isthæc verba, Hoc est Corpus meum, Hic est sanguis meus, vel calix sanguinis mei, perficeretur validè consecratio, etsi grave sacrilegium admitteret, quisquis hoc modo consecraret.

Hæc itaque verba, Accipite & comedite, seu bibite, particula enim, &c. non sunt necessaria ad consecrationem. Nec etiam illa verba formæ consecrationis sanguinis, qui pro vobis effundetur, seu effunditur juxta lectionem græcam, sunt de essentiâ formæ; primo quia hic sequeretur etiam illa verba, quod pro vobis tradetur, esse de essentiâ formæ, cum iis Græci utantur. Deinde multæ liturgiæ, ut Sancti Jacobi, Marci, Chrysofomi, Basilii, Æthiopum, verba illa in consecratione Calicis

IV. Verba consecrationis proferuntur à Sacerdote recitativè.

V. Verba consecrationis etiam proferuntur significativè.

VI. Si hæc sola verba, Hoc est corpus meum, alius omnibus emissis, debent proferantur, valida est consecratio.

VII. Græciter tamen precaret, quisquis hoc modo consecraret.

VIII. Declaratur quomodo particula quedam pronunciantur solita etiam consecrationem, non solum de illius essentiâ.

calicis non ponunt, ut ostendit Suarez disp. quinquagesimâ nonâ, sect. primâ, quos tamen non habere formam validam consecrationis dici nullo modo debet, præsertim cum juxta Concilium Florentinum in literis unionis, Græci validè consecrent. Licet ergo Ecclesia justis de causis præcipiat ut illa verba eodem tenore cum essentialibus proferantur, non tamen sunt essentialia, ut de particulâ enim fatentur omnes.

IX. Verba illa, qui pro verbis effunduntur, &c. nec sunt de essentia, nec de substantiâ, formæ consecrationis.

Infero tertio cum Suariorum disp. 59. sect. primâ, Coninck numero trigésimo, contra Sotum in 4. dist. undecimâ, quæst. primâ, art. tertio, & alios Thomistas illa verba, qui pro vobis effundetur, &c. nec esse de essentia, nec de substantiâ formæ: distinguit enim Soto, & alii inter substantiam & essentiam formæ, unde, inquit, licet hæc verba non sint de essentia formæ, ita ut sine iis perfici non possit consecratio, sunt tamen de substantiâ, ita scilicet, ut de facto cum aliis verbis ad effectum illum concurrant, si eâ intentione à Sacerdote adhibeantur. Hoc tamen est falsum; cum enim priora effectum illum significant, sunt forma sufficiens, ergo non potest Sacerdos impedire quo minus iis positus ponatur Christus in Sacramento, magis quàm quivis minister positâ materiâ & formâ aliorum Sacramentorum impedire vel suspendere potest illorum effectum, si habeat debitam intentionem, hanc autem si non habeat, nihil omnino efficit.

X. Quid de verbis illis, novum Testamentum, in formâ calicis existimandum.

Quod si in formâ calicis à Sancto Luca positâ, capite vigésimo secundo, versu vigésimo, & à Sancto Paulo primâ ad Corinthios undecimo ponatur novum Testamentum tanquam essentia, ut aliqui volunt, est quia existimant sine iis sensum non esse perfectum, neque hæc verba sensum completum facere, Hic est calix in sanguine meo. Aliqui tamen, ut P. Coninck num. trigésimo secundo existimant illa verba non esse essentialia, sed sensum sine iis perficere posse.

XI. Quid de mente S. Thomæ circa verba illa calicis dicendum.

Tandem quoad mentem Sancti Thomæ, qui hic, articulo tertio dicit omnia illa verba in formâ consecrationis calicis positâ esse de substantiâ, seu essentia formæ, ut asserunt Thomistæ, qui omnes hanc sententiam ut Divi Thomæ mordicus defendunt præter Cajetanum, qui cum oppositum doceret, illa commentariorum ejus pars jusu Pii quinti expuncta est, quod Sancti Thomæ textum destrueret, ut refert Henriquez libro octavo de Eucharistiâ, capite decimo septimo, Suarez hic, disp. sextâ, sect. primâ, initio, & Tannerus tomo quarto, disp. quintâ, quæst. tertîâ, dubio primo, num. decimo sexto: quâ de causâ Bartholomæus Medina apud Henriquez & Tannerum citatus, hanc sententiam ut Sancti Thomæ defendens ait oppositum esse schismaticum & hæreticum, qui tamen, inquit Tannerus, nimis excessit, non advertens ex hujusmodi facto Pontificis per se non posse colligi pontificiam de ipsâ rei veritate definitionem.

XII. Rejicitur distinctio illa inter essentiam & substantiam formæ.

Soto itaque, Ledesma, & recentiores aliqui Thomistæ, ut hanc sententiam defendant, distinctionem, ut diximus, faciunt inter essentiam & substantiam formæ. Sed planè absre, ut clarè ostendit Suarez in commentario articuli tertii quæstionis septuagesimæ octavæ; pro eodem enim sumit Sanctus Thomas substantiam & essentiam, ut constat tum ex aliis locis, tum supra, quæstione sexagesimâ, articulo octavo, ubi generatim de formâ Sacramentorum sic habet: Si diminuat aliquid eorum, qua sunt de substantiâ formæ sacramentalis, tollitur debitus sensus verbo-

rum, & ideo non perficitur Sacramentum: ubi clarum est pro eodem sumere Sanctum Thomam substantiam & essentiam formæ.

Pater Coninck itaque in commentario articuli tertii, Suarez disp. sexagesimâ, sect. primâ, sine, & alii communiter asserunt Sanctum Thomam explicari omnino non posse: addit verò Suarez, nullam hac in parte irrogari Sancto Thomæ injuriam, si propter multarum Ecclesiarum & liturgiæ auctoritatem, ab illius quis opinione discedat, quam, inquit ille, sine dubio mutasset Sanctus Doctor, si vel liturgias illas, vel aliarum Ecclesiarum consuetudinem cognovisset, quod autem non cognoverit, exinde inquit suadetur, quòd nullam illarum faciat mentionem.

XIII. Dicunt alii qui S. Thomam hac in parte explicari non posse.

Dicere tamen fortè quis posset, solum velle Sanctum Thomam, verba illa hoc sensu esse de substantiâ formæ, quòd scilicet constituant propositionem unam cum verbis prioribus, quæ sunt substantia formæ, & sic ratione hujus propositionis fieri consecrationem, licet non per omnia verba, quæ in eâ continentur, omnia tamen juvant, imo necessaria sunt, ut factum Christi integre narretur. Quam expositionem licet Suarez duram vocet, & præter mentem S. Thomæ, præsertim cum nullus Thomistarum hoc eum modo intellexerit, videtur tamen aliquod in Sancto Thoma habere fundamentum, tum articulo tertio, quæstionis septuagesimæ octavæ corpore, ubi dicit per illa verba præcisè, Hic est calix sanguinis mei, significari conversionem vini in sanguinem eò modo, quo hæc verba, Hoc est corpus meum, significant conversionem panis in corpus: deinde articulo primo ejusdem quæstionis ponit hæc tantum verba, Hic est calix sanguinis mei, pro formâ consecrationis calicis.

XIV. Quomodo non improbabiler explicari posse videtur Sanctus Thomas.

SECTIO TERTIA.

Pro quo instanti verba consecrationis sint vera.

UT res hæc clariùs intelligatur, quæremus universim quo instanti propositio omnis vocalis secundum communem acceptionem hominum sit vera, de mentali enim, pro illo instanti est vera, pro quo ab eiciente intenditur: unde qui mente diceret, Sol lucet, vel lucebit, designat mente instans aliquod determinatum, vel non, sed solum loquitur de aliquo instanti vagè sumpto; si hoc secundum, sufficit quod pro aliquo instanti luceat, si primum, pro eo instanti lucere debet; quod mente designat is, qui propositionem elicit.

I. Quæstio hic præcisè de propositione vocali.

Hæc igitur in re Suarez hic, disp. quinquagesimâ octavâ, sect. quintâ ait, nisi aliquid peculiare in quibusdam propositionibus, de quibus postea, interveniat, propositionem vocalem per verbum est de præsentis efformatam, ut sit vera, solum requirere ut objectum pro aliquo instanti, quo propositio profertur, ita se habeat, sicut propositio enunciat. Unde ut hæc propositio, aer est lucidus, sit vera, sufficit, inquit, quòd aer vel in primo instanti, vel ultimo, vel etiam quovis intermedio illius propositionis habeat in se lucem.

II. Prima sententia est, propositio nem vocalem de præsentis, solum requirere ut res dicta existat pro aliquo instanti prævis propositionis.

Aliqui hanc sententiam exinde improbant, quòd si illa sit vera, sequatur si eodem tempore, quo Petrus dicit, Sol lucet, Paulus dicat, Sol non lucet,

III. Hanc opinionem ex nitionem ex lucet,

illo capite impugnant aliqui, quod ex illâ sequitur duo contradictoria esse simul vera.

lucet, ita ut simul incipiat, & desinat utraque propositio, ambas verum dicere, si Sol post propositiones inchoatas vel lucere incipiat, vel desinat, & sic duo contradictoria essent simul vera. At sanè non video vim hujus impugnationis; sic enim propositiones sint contradictoriae, debet una negare quicquid alia affirmabat, alioqui non sunt ejusdem de eodem. Unde si propositio prima affirmabat Solem lucere pro aliquo instanti durationis illius propositionis, secunda ut sit contradictoria negare debet Solem pro ullo ex illis instantibus lucere; nec enim sunt contradictoria, aliquis, & aliquis non, ut constat in mille exemplis; sic aliquis homo est albus, dormit, currit, &c. aliquis homo non est albus, dormit, currit, utraque propositio hic est simul vera.

IV. Ostenditur ad veritatem non sufficere ut obiectum pro aliquo instanti illius propositionis ita se habeat.

Impugnatur ergo aliunde illa sententia: si quis namque proferens hanc propositionem, paries est albus, postquam protulit duo prima verba advertebat eum esse subito denigratum, tenetur ne falsum dicat, desistere, & si propositionem absolvat, censetur ab omnibus falsum dicere, imo & perjurus si aliquid hoc modo jurasset, ergo non sufficit ad veritatem propositionis obiectum aliquo instanti ita se habere, sicut propositio enunciat; quod in propositione scriptâ clariùs cernitur, in quâ major intercedit mora interpositionem verborum.

V. Idem hic an versus statui nequit pro omnibus propositionibus.

Existimo igitur, licet peculiare quaedam propositiones diversa denotent instantia, pro quibus verificentur, ut hæc propositio, ego loquor, verificari debet pro instanti vel tempore, quo profertur, hæc verò, nunc taceo, ut notat Sanctus Thomas hic, quæst. 78. art. 5. corpore, significat instans immediatè sequens propositionem penitus absolutam, cum quamdiu aliquid illius propositionis durat, tacere non possit, unde hæc propositio in re est de futuro, non de præfenti, & sic de aliis hujusmodi: existimo inquam (licet hæc ita se habeant) ut plurimum tamen propositionem vocalem de præfenti significare pro ultimo instanti quo profertur, sicque veritatem ipsius vel falsitatem, ex coexistentiâ vel non coexistentiâ obiecti pro illo instanti desumendam esse.

VI. Ratio est, quia propositio non potest dici simpliciter esse, nisi in ultimo sui instanti.

Ratio præter dicta in impugnatione prioris sententiæ est, ut namque propositio vocalis de præfenti sit vera, debet obiectum ita se habere sicut dicit propositio quando propositio est, seu debet coexistere propositioni, propositio autem simpliciter non potest dici esse, nisi in ultimo instanti, quando jam tota est prolata, quod plerumque in successivis quæ certos habent limites, ut hora, dies, &c. verum habet; licet enim possimus dicere existere partem horæ, dici, aut propositionis, quando prior pars existit, non tamen horam, diem, aut propositionem, has namque existere, seu esse, perinde est atque completas esse, sicut & vox homo significat hominem, non quando prior ejus pars profertur, sed secunda; tunc enim solum apta est obiecti illius conceptum in audientium animos inducere.

SECTIO QUARTA.

Quo sensu in formâ Consecrationis sumi debeant particule Hic & Hoc.

I. Verum hæc particula in

SUPRA, sectione secundâ declaravimus, utrum verba consecrationis sumantur recitative, an

significativè, nunc ergo ulterius de his specialiter particulis inquirimus, Utrum substantivè sumi debeant, an adjectivè, qua in re magna est inter Auctores contentio, aliis contententibus ita substantivè sumi, ut sumi nequeant adjectivè, aliis e contra ita adjectivè, ut nequeant sumi substantivè.

Ego certè quicquid sit de possibili, existimo cum Valquez disp. ducentesimâ primâ, cap. 4. Præposito art. quinto, dub. primo, Maldonato in caput vigesimum sextum Matthæi, & plurimis ex recentioribus, hoc & hic, in formis consecrationis de facto sumi adjectivè, ita scilicet ut sint termini adjectivi. Oppositum tamen censent Soto in quarto, dist. undecimâ, quæst. 1. art. quinto, Bellarminus libro primo de Eucharistiâ, cap. undecimo, & Suarez disp. 58. sect. 7. Valentia disp. sextâ, quæst. sextâ, puncto tertio, Coninck in explicatione articuli quinti quæstionis septuagesimæ octavæ, & alii.

Ratio est, quia particula hic in formâ consecrationis sanguinis sumitur adjectivè, quod signum est esse adjectivum, & ideo poni in masculino genere ut conveniat cum sanguine, seu calice in genere, alioqui dici deberet, Hoc est sanguis meus, seu calix sanguinis mei, cum tamen ab omnibus Evangelistis, qui hoc Christi factum referunt, pronomem ponatur convenire cum substantivo, Matthæi enim vigesimo sexto, versu vigesimo octavo dicitur: Hic est enim sanguis meus, item Marci decimo quarto, versu vigesimo 4. Hic est sanguis meus, Lucæ 22. versu 20. Hic est calix, &c.

Respondet Bellarminus, Suarez, & alii, pronomem hic, etiam in formâ consecrationis calicis sumi substantivè, & idem, inquit, est hic atque hic potus, ergo etiam sumi poterit hoc in formâ consecrationis panis substantivè. Sed contra primò, ergo & in consecratione panis dixisset, hic est corpus meum, nempe hic cibus; sic enim conformius processisset in utraque formâ, vel si hoc sumatur substantivè, posuisset etiam eandem particulam hoc substantivè in consecratione calicis. Contra secundò, nam juxta communem usum hæc pronomina sumuntur adjectivè; incongruè enim loqueretur, ut ait Maldonatus, qui ostenso fratre diceret, hoc est frater meus, sed dicere deberet hic est frater meus. Hoc tamen mihi non videtur semper verum: undè si quis negare illud vellet, non facile convinceretur; & certè tandem puto totum penè hoc negotium de substantivâ & adjectivâ acceptione magna ex parte recidere in quæstionem de nomine.

Dices primò: Ergo forma consecrationis facit hunc sensum, Corpus meum est corpus meum. Contra, in omni sententiâ hoc plus minus dici debet. Respondetur itaque, in re simile quiddam semper in omni propositione importari; quando enim quis dicit: Homo est animal rationale, dicit secundum rem, homo est homo, sed sicut in hoc exemplo explicatius, & diverso modo importatur homo per animal rationale, ita & in nostro casu diverso modo importantur corpus & sanguis per particulas hoc & hic, nempe secundum aliquid accidentaliter diversum, quàm cum importantur per voces corpus & sanguis; idem enim in præfenti importat, hic est sanguis meus, atque sanguis meus est contentus sub his speciebus: unde licet voce præcedat particula hic, quod commune est in his pronomibus, re tamen sequitur, & tenet se ex parte prædicati.

Et per

consecratio-
ne sumitur,
substantivè,
an adjectivè

III. Ostenditur
particulam
hic sumi ad-
jectivè.

IV. Dices: Particula hic in consecratione calicis idem esse atque hic potus.

V. Declaratur in particulari quid denotent hæc particule, & sensus utriusque forma exhibetur.

VI. Dicitur: Si ha particula sumantur adiectivè, non possunt esse subiecta in propositione.

Et per hoc cessat obiectio illa, quæ à nonnullis hic proponi solet, nempe particulas hoc vel hic, si adiectivè sumantur, non posse esse subiecta, cum subiecta in propositione esse debeant quid per se stans, cui adveniat quasi, & accidat prædicatum, unde substantivum non potest accidere adiectivo, sed e contra. Respondetur enim has particulas esse prædicata in his propositionibus, & consequenter non esse majorem difficultatem in his propositionibus quoad proprietates logicas, quàm in hac, *paries est albus*, aut alia quævis, ubi prædicatur terminus adiectivus.

VII. Obicitur: Ergo non est necessarium ut materia consecrationis ibi sit ab initio.

Dices secundò: si sufficiat, ut id quod importatur per has particulas, sit in fine propositionis, non erit necessarium materiam consecrationis esse ibi ab initio, sed satis erit si apponatur postquam aliqua verba formæ jam fuerint prolata; verba enim juxta dicta erunt vera, modò in fine propositionis sit corpus & sanguis Christi sub illis accidentibus. Respondetur, veritatem verborum non aliud requirere, unde multi recentiores cum Vasquez concedunt consequentiam.

VIII. Dicitur: Ergo non rectè colligitur fieri transsubstantiationem ex verbis.

Urgebis: Quo ergo modo Concilium Tridentinum sessione 13. cap. 4. ex veritate verborum colligit transsubstantiationem, seu conversionem, substantia panis & vini in corpus & sanguinem Christi; si enim in ultimo prolationis verborum instanti crearet Deus species illas, & sub iis collocaret corpus Christi, verba essent vera, & tamen nulla intercederet conversio. Respondetur, Concilium loqui de facto, non de possibili; cum ergo de facto non fuerint creatæ novæ species sine substantiâ, sed collocetur ex vi verborum Christus sub accidentibus, sub quibus antea fuerat alia substantia, benè colligit Concilium substantiam illam desinere in hanc, quæ illius loco succedit sub his accidentibus; si enim adhuc sub iis maneret, verba non essent vera. Quòd verò apponi debeat materia ante initium prolationis verborum, est quia ex institutione Dei forma est sacrificialis, & immutativa substantiæ præcedentis, quæ proinde forma requirere videtur, ut tota supra materiam mutandam proferatur, de quo postea redibit sermo.

IX. Quæritur: Virum verba consecrationis sint vera prius naturâ quàm operentur.

Ad rei hujus conclusionem, formæ scilicet consecrationis quærendum, utrùm verba, per quæ fit consecratio, sint vera prius naturâ, quàm operentur, seu utrùm conversionem hanc efficiant ut vera. Hæc in re dicendum contra Patrem Coninck quæst. septuagesimâ octavâ, art. quinto, nùm. quadragesimo quarto, licet hæc propositiones prius naturâ sint significativæ, quàm fiat conversio, non tamen prius naturâ esse veras, sed è contra prius aliquo modo naturâ fieri conversionem, quàm formæ sacramentales sint veræ.

X. Obicitur: Verba consecrationis prius esse significativa, quàm operentur.

Prima conclusionis pars probatur primò ex Sancto Thoma quæst. 78. art. quinto, ad tertium, ubi solum prærequirit harum propositionum significationem ut operentur effectum. Secundò, significatio est propositioni mentali intrinseca, vocali verò licet sit extrinseca, non tamen denominatione sumptâ ab existentia obiecti, sed ab impositione hominum, veritas autem provenit ab obiecto; ex eo enim quòd res sit vel non sit, propositio est vera vel falsa, ut ait Aristoteles primò Perihermias, capite nono: unde cum obiectum sit pars veritatis, & omnis pars præcedat totum, prius debet esse sub illis accidentibus Christus, quàm verba sint vera: per quod etiam patet secundâ pars conclusionis.

Dices primò: Si verba pro illo priori non fiat vera, ergo sunt falsa. Nego consequentiam, sed pro illo priori præcindunt. Dices secundò: Hæc propositiones sunt pro illo priori præcicæ, ergo veræ. Distinguo consequens: Ergo veræ formaliter nego, radicaliter, seu habent vim ad ponendum id quod significant, & efficiendi se veras concedo: & eodem modo respondetur ad id, quod obijci solet, hæc verba pro illo priori esse verba Christi, & consequenter necessariò vera.

XI. Neque hinc sequitur verba hæc, si pro illo priori non sint vera, esse pro illo priori falsa.

Urgebis: Concilium Tridentinum capite 4. citato colligit fieri conversionem ex eo, quòd verba Christi essent vera, ergo veritas verborum illorum erat causa conversionis. Respondetur, veritatem verborum fuisse causam quare, vel unde Ecclesia hoc colligeret, non tamen fuisse verba Christi ut vera causam conversionis; facta est ergo conversio, quia Christus dixit hoc esse corpus suum, unde debebant verba illa necessariò esse vera, sed solum in actu primo pro illo priori, inferebant autem veritatem formalem consequentem, quia ponebant obiectum eo modo, quo illud significabant: videatur Vasquez hic, disp. ducentesimâ secundâ, & Suarez disp. quinquagesimâ octavâ, ubi rem hanc multò fufius pertractant.

XII. Dicitur: Concilium Trid. ex veritate verborum colligit fieri conversionem.

SECTIO QUINTA.

Verum plures Sacerdotes possint simul unam & eandem Hostiam consecrare.

DE hac difficultate agit Sanctus Thomas quæstione octogesimâ secundâ, cum de ministro hujus Sacramenti, sed quia spectat ad formam consecrationis, hæc eam examinabimus: & videtur etiam hoc commune cum aliis Sacramentis, Utrùm scilicet possint plures eundem hominem baptizare, confirmare, &c. quæ de re ex parte dictum est superius.

I. Hæc difficultas, non Eucharistia tantum, sed alius etiam Sacramentis est communis.

In primis, si ita plures intentione inter se eandem hostiam continuam dividant, ut unus hanc alius aliam hostiæ partem consecrare intendat, non est dubium, quin plures eandem hostiam consecrare possint, ita ut unusquisque sit causa totalis suæ partis. Siverò, sicut materiam inter se dividerent isti, alii dividerent formam, ita scilicet ut unus hanc illius partem profferret, alius aliam, esto eandem signent materiam partem, nihil facerent.

II. Si singuli mente inter se dividant eandem hostiam, omnes validè eam consecrant.

Deinde certum omnino videtur, si successivè more consueto plures proferant verba consecrationis, ita ut simul formam non absolvant, non posse consecrare eandem hostiam, sed is qui alium prævenit, si habeat debitam intentionem, Sacramentum pro illo priori conficit, si non habeat, non conficit omnino. Ut ergo in hoc casu sciatur quisnam ex plurimis successivè formam absolventibus, consecret, videndum quam unusquisque consecrandi intentionem habuerit, absolutam, conditionatam, &c. nullus verò posita debitâ formâ supra materiam aptam cum intentione etiam requisitâ, impedire potest quo minus habeat effectum, nec illum potest suspendere aliquo tempore post verborum prolationem, vel si hoc intendat, reddit formam irritam, defectu intentionis, sicut nec idem Sacerdos potest duabus

III. Qui primus formam cum debitâ intentione absolvit, solus consecrat.

duabus formis repetitis eandem materiam consecrare, suspendendo scilicet efficaciam prioris usque dum posterior absolvetur.

IV.
Si plures Sacerdotes formam super eandem materiam simul absolvant, possunt eandem hostiam consecrare.

Dicendum itaque cum Sancto Thoma questione octogesima secunda, articulo secundo, & communi Theologorum sententia, posse plures simul Sacerdotes eandem hostiam consecrare, si simul formam super eandem materiam absolvant. Probatur ex praxi multarum Ecclesiarum: primo enim in Ecclesia Romana olim Cardinales una cum Pontifice solemniter celebrante, eandem hostiam consecrare solebant, quod etiamnum juxta rubricas faciunt novi Sacerdotes in sua ordinatione simul cum Episcopo, Episcopus item in sua consecratione celebrat simul cum Episcopo a quo consecratur: & in Ecclesia Græca mos ante multos annos fuit, ut Episcopus celebrans, semper haberet secum Sacerdotem concelebrantem, quæ omnia indicio sunt utrumque, si simul absolvant, consecrare.

V.
Ratio est, si namque duo formam super eandem materiam simul absolvant, non est cur non agatur unus consecretur ac alius.

Ratione etiam probatur; si enim uterque simul formam absolvat, non est major ratio, cur unus hostiam illam consecret quam alius, præsertim si ponamus utrumque in seculo de facto alterius, formam proferre, & intentione, ut ita dicam, disparatâ. Dicere autem in hoc casu neutrum consecrare, parum habere videtur probabilitatis, cum ponatur forma debita & intentio supra materiam aptam.

VI.
Malè negat Durandus licitiam esse consuetudinem, qua novi Sacerdotes simul cum Episcopo celebrant.

Ex quibus ulterius inferitur contra Durandum in quarto, dist. 13. quæst. 3. licitam esse illam consuetudinem, qua Sacerdotes recenter ordinati, simul cum Episcopo eos ordinante celebrant. Ut verò incommoda quæ inde provenire videntur, vitari possint, nempe quòd multi frustra proferant verba, nihil efficiendo, cum omnes simul absolvere moraliter & humano modo nequeant, quòd aliqui verba proferant supra materiam jam ab alio consecratam: quòd unus corpus, alius sanguinem consecret: quòd Episcopus, qui est principalis sacrificans, nihil sæpè efficiat, & alia hujusmodi; ut, inquam, his difficultatibus satisfiat, videndum quam intentionem habere debeant in hoc munere Sacerdotes Episcopo concelebrantes.

VII.
Prima intentio ad hæc incommoda vitanda est, ut eam referant ad illud instans in quo Episcopus consecrationis verba absolvit.

Aliquorum opinio est, debere illos omnes habere intentionem consecrandi, ita tamen, ut illam referant ad instans illud quo Episcopus, qui est principaliter celebrans, verba consecrationis absolvit, quod, inquit, si præstent, consecrant illo instanti sive prius Episcopo, sive posteriori formam absolvant: ita Innocentius tertius libro quarto de hoc mysterio, capite vigesimo quinto, quem citat & sequi videtur Sanctus Thomas questione 82. art. secundo, corpore, licet non adeo expressè sententiam suam declaret: Halensis, Paludanus, Soto, Ledesma, & Thomista communiter.

VIII.
Sed contra: posita enim debita forma supra materiam aptam, non potest suspendi consecratio.

Sed hoc non videtur dici posse, nam ut jam ostendimus, posita verâ formâ cum intentione debita supra materiam aptam, non potest ne tota quidem Ecclesia impedire quo minus fiat consecratio, & effectus cujusvis Sacramenti tribuatur. Dicere autem quòd affirmat Paludanus, ex peculiari Dei dispensatione in hoc casu contingere, ut virtus verborum, quæ jam prolata sunt ab aliquibus, mateat in aëre, donec reliqui absolve-

rint, somnari est, ut cum Durando affirmat Suarez disp. 61. sect. 4. Deinde non esset opus ut moveantur hi Sacerdotes, ut omni diligentia curent verba simul cum Episcopo absolvere. Præterea, verba consecrationis, sicut & aliorum Sacramentorum instituta à Christo sunt de præfenti, non de præterito, aut futuro, ac proinde vel effectum suum conferunt quando proferuntur, vel non omnino, alioqui efficere quis posset ut forma Baptismi, vel alterius Sacramenti hodie prolata, cras aut post mensem habeat effectum; perinde enim quoad hoc est plus vel minus temporis.

Et quoad hoc eodem modo impugnatur eorum sententia, qui dicunt illos omnes facere unum quasi integrum ministrum cum Episcopo; hoc enim nihil facit, quo minus vel totum vel nihil faciat is, qui prius verba absolvit, ut ostensum est.

Tertio itaque affirmant alii, solum Episcopum assertivè & formaliter verba proferre, alios autem tantum recitativè, & materialiter. Sed contra; in rubricis enim dicuntur simul cum Episcopo celebrare. Deinde, non esset opus ut tanta cautio haberetur ne Episcopum præveniant, sed simul cum eo quantum fieri possit absolvant. Tandem Episcopus consecratus debet secundum omnes celebrare simul cum Episcopo eum consecrante, & tamen hic penè est eadem difficultas, præsertim si plures sint Episcopi tunc simul consecrati, & consequenter celebrantes.

Existimo ergo debere omnes illos Sacerdotes intendere consecrare, & verba proferre meliore modo quo possunt, ut affirmat Vasquez disp. 218. cap. secundo, & alii, quod verò hinc sequatur aliquos proferre formam super materiam consecratam, nil refert; hoc enim per accidens unicuique, & inscio contingit, cum omnes conentur simul formam absolvere: si enim alicui certò constaret alium formam jam absolvisse, quando adhuc ipsi restat verbum aut syllaba proferenda, existimo debere ipsum jam mutare intentionem, & non ultimum illud verbum aut syllabam proferre, cum intentione consecrandi; tunc enim sciens & prudens pronuntiaret formam super materiam consecratam.

Quòd verò materialiter quis consecrationis verba proferat super materiam consecratam, non est tantum inconveniens, ut justâ de causâ permitti non possit, justâ autem hic intercedit causa cur velit Ecclesia novos Sacerdotes cum Episcopo consecrare, nempe tum ob solemnitatem illius ceremoniæ, tum ut ostendat novis Sacerdotibus per ordinationem parem ipsos potestatem consecrandi potestati Episcopi accepisse. Quòd autem hinc sequatur aliquos verba proferre super materiam consecratam, & alia supra posita, nil refert, cum Ecclesia hæc non intendat, sicut nec intendit sacrilegia quæ contingunt in consecrationibus multorum & communionibus semel in anno ex præscripto Ecclesiæ peragendis, licet moraliter certum sit, & hic & in aliorum Sacramentorum usu sacrilegia subinde eventura.

Quod verò aliqui dicunt debere Sacerdotem consecrantem participare de suo sacrificio, quòd tamen hic non contingit cum tota fortè consecratio sit perfecta ab uno, multi dicunt hoc non esse juris divini: de quo postea.

IX.
Quid si intendant facere unum ministrum cum Episcopo.

X.
Dicit etiam nequit, solum Episcopum verba consecrationis proferre, alios tantum recitativè.

XI.
Dico itaque, intendere unumquemque debere consecrare, & verba proferre meliori modo quo potest.

XII.
Quid significet materialiter verba proferant supra materiam consecratam.

XIII.
Debetne Sacerdos participare de suo sacrificio.